

KAUNO KARTŲ NAMŲ GYVENIMO KOKYBĖS KONCEPCIJA

Gyvenimo kokybės samprata ir sritys. Kauno kartų namų gyvenimo kokybės koncepcijos tikslas - gerinti ir užtikrinti senyvo amžiaus gyventojų gyvenimo kokybę, kuri atitiktų jų lūkesčius, tenkintų poreikius ir atitiktų Globos normose nustatytus standartus.

Vienareikšmio apibrėžimo, kas yra gyvenimo kokybė nėra. Skirtingų mokslo sričių atstovai pateikia skirtingus šios sąvokos aiškinimus. Bendriausias ir visa apimantis termino aiškinimas pateiktas Pasaulio sveikatos organizacijos, kuriame teigiama, kad „gyvenimo kokybė suprantama kaip individualus savo paskirties gyvenime vertinimas kultūros ir vertybių sistemos, kurioje individas gyvena, kontekste, susijęs su jo tikslais, lūkesčiais, standartais bei interesais. Tai plati koncepcija, kompleksiskai veikiama asmens fizinės sveikatos ir psichologinės būklės, nepriklausomybės laipsnio, socialinių ryšių, bei ryšių su aplinka.“

Kauno kartų namuose gyvenimo kokybė (GK) suprantama kaip asmeninių vertybių ir gyvenimo sąlygų bei pasitenkinimo esamu gyvenimu sąveika. GK modelis taikomas Kauno kartų namuose remiasi A. H. Maslow poreikių piramidės teorine koncepcija. Ji gana tiksliai atitinka gyvenimo kokybės modelį. Akcentuojami individo poreikiai, kurių tenkinimas, atitinkamai lemia pasitenkinimo savo gyvenimo situacija vertinimą. Teorijos autorius įvardina fiziologinius (pagrindiniai išlikimo poreikiai, tokie kaip oras, vanduo, maistas, miegas, šaltis, šiluma), saugumo (aiškumas, tvarka, emocinės, fizinės ir psichinės grėsmės, baimės, skurdo nebuvimas), meilės ir emocinių ryšių (tenkinami bendraujant su kitais žmonėmis, prisirišant prie jų, mylint, priklausant įvairioms grupėms ir kolektyvams), savigarbos ir pagarbos (reiškiasi pastangomis įgyti gerą vardą, būti kitų žmonių vertinamam, gerbiamam, pripažįtamam), savirealizacijos (tenkinamas tobulėjant, ieškant gyvenimo prasmės, atskleidžiant visus savo gabumus ir gebėjimus) poreikius.

Kauno kartų namuose išskirtos šias senyvo amžiaus asmenų gyvenimo kokybės sritys (Žr. Priedas Nr. 1):

- Sveikata (fizinė ir psichologinė gerovė);
- Gerbūvis (gyvenamoji aplinka ir maitinimas);
- Saugumas (fizinis, emocinis saugumas, žmogaus teisių užtikrinimas)
- Socialiniai ryšiai (socialinė sąveika ir socialiniai santykiai);
- Savirealizacija (asmens tobulėjimas ir dvasinis gyvenimas);

Gyvenimo kokybės sąsaja su socialine globa. Asmens, gaunančio ilgalaikės socialinės globos paslaugas Kauno kartų namuose, poreikiai yra tokie pat, kaip ir gyvenančio savo namuose. Ir vienu, ir kitu atveju svarbus fiziologinių, saugumo, meilės ir emocinių ryšių, savigarbos ir pagarbos, savirealizacijos poreikių tenkinimas. Svarbu atsižvelgti į aplinkybę, kad ilgalaikės socialinės globos paslaugas senyvo amžiaus asmenys pradeda gauti, kai jų savarankiškumo, artimųjų pagalbos išteklių yra išnaudoti ar nepakankami. Šie žmonės dėl senatvės, negalios negalėdami atlikti kasdieninio gyvenimo funkcijų, negali gyventi savarankiškai savo namuose, o jų artimieji dėl tam tikrų priežasčių negali jų prižiūrėti. Dauguma jų – vyresni nei 75 metų. Taigi, reikalinga pagalba iš šalies, bet tai jokių būdu nereiškia, kad esminiai žmogaus poreikiai išnyksta ar tampa mažiau svarbūs.

Gyvenimo kokybės ir socialinės globos ilgalaikės socialinės globos paslaugų teikimas (planavimas, organizavimas, vertinimas) Kauno kartų namuose taip pat grįstas esminių asmens poreikių tenkinimu. Kiekvieno gyventojų poreikiai, lūkesčiai ir galimybės vertinami kartą metuose (arba pagal poreikį, pvz., pasikeitus sveikatos būklei) pagal sudarytą „Asmens poreikių vertinimo anketą“ (toliau - APVA). Atlikus vertinimą, kartu su gyventoju, jo artimaisiais (jeigu tokie yra ir sutinka įsitraukti į procesą) sudaromas „Individualus socialinės globos planas“ (toliau - ISGP), kuriame metams laiko numatomos priemonės ir veiksmai, kad asmeniui būtų užtikrintas jo poreikių

tenkinimas. Sudarant šį planą visada atsižvelgiama į asmens gyvenimo kokybės vertinimo metu gautą informaciją.

Gyvenimo kokybės sritys tiesiogiai siejasi su Kauno kartų namuose teikiamu ilgalaikės socialinės globos paslaugų paketu. Teikiame socialinio darbo (bendrasias ir specialiąsias) paslaugas, apgyvendinimo, asmens higienos ir buities, maitinimo, sveikatos priežiūros ir slaugos, darbinio užimtumo, laisvalaikio organizavimo, ir kitas (sielovados, spaudos užsakymo, apipirkimo, bibliotekos) paslaugas.

Gyvenimo kokybės vertinimas. Kauno kartų namų Senelių globos padalinio gyventojų pasitenkinimas gyvenimo kokybe vertinamas klausimyno pagalba. Žr. Priedą Nr. 2. Klausimynų gyventojams pagalba siekiama išsiaiškinti jų nuomonę apie pasitenkinimą gyvenimo kokybe pasirinktose pagrindinėse gyvenimo srityse. Instrumentas sudarytas iš 24 klausimų į kuriuos atsakydami gyventojai pasirenka vieną atsakymą iš trijų galimų: “nesutinku”, “nei sutinku nei nesutinku”, “sutinku”. Atlikus gautų atsakymų analizę ieškoma būdų, kaip pagerinti gyventojų pasitenkinimą gyvenimo kokybe tose srityse, kurios bus vertinamos kaip mažiau kokybiškos. Vėlesniame etape sieksime išsikelti bei pasiekti asmeninius gyvenimo kokybės gerinimo tikslus, kas bus stebima gyventojų ISGP. Šiuos tikslus peržiūrėsime ir vertinsime pakartotinai kartą metuose. Kauno kartų namų personalas bus supažindintas su apibendrintais vertinimo rezultatais.

Partnerystė ir gyvenimo kokybė. Kauno kartų namai teikia socialines paslaugas, bendradarbiaudama su viešojo bei privataus sektoriaus įstaigomis, paslaugų užsakovais, vietine bendruomene, šeimomis bei globėjais siekdamos sudaryti sąlygas paslaugų tęstinumui ir tokiu būdu pasiekti daug efektyvesnį paslaugų poveikį bei kurti atviresnę visuomenę. Bendradarbiavimas teikiant socialines paslaugas turi sukurti pridėtinę vertę ir tai turi atsispindėti paslaugų teikimo rezultatuose. Iš partnerių tikimasi tokių paslaugų, kurios papildytų esamas ar suteiktų trūkstamas, pvz. papildomo užimtumo, sveikatos, kultūros ir kt. Jos gali būti individualizuotos ar bendruomeninės paslaugos.

Kauno kartų namai įvertins partnerystės rezultatus ir naudą paslaugų gavėjams ir organizacijai, įvertins pridėtinę vertę, gaunamą iš bendradarbiavimo paslaugų teikimo srityje. Kauno kartų namų specialistų (socialinis darbuotojas, slaugytojas, kineziterapeutas, psichologas, sielovadininkas, dietistas, užimtumo specialistas) komandoje parengtas partnerių sąrašas, apibrėžti rodikliai, kurie rodytų partnerystės teikiamos naudos rezultatus. Pasirinktas rodiklis Naudinga/Nenaudinga. Naudinga yra tada, kai pasiektas nustatytas tikslas, kuris atitinka paslaugos gavėjo gyvenimo kokybės sritį. Nenaudinga, kai nustatytas tikslas nepasiektas pagal gyvenimo kokybės sritį. Kaip minėta anksčiau, gyvenimo kokybės sritys tiesiogiai siejasi su Kauno kartų namuose teikiamu ilgalaikės socialinės globos paslaugų paketu.

Vieną kartą metuose (gruodžio mėn.) specialistų komanda susirenka, įvertina partnerystės naudą paslaugų gavėjams, surašo išvadas protokole. Jei partnerystė yra nenaudinga, - svarstoma kodėl nenaudinga, ar dar reikėtų tęsti bendradarbiavimą ir atnaujinant ryšius, ar pasirinkti kitą organizaciją. Tokiu būdu Kauno kartų namai gaus svarbius, apčiuopiamus partnerystės rezultatus ir naudą paslaugų gavėjams ir organizacijai (Žr. Priedą Nr. 3).

**KAUNO KARTŲ NAMŲ SENYVO AMŽIAUS ASMENŲ
GYVENIMO KOKYBĖS SRITYS**

Sritis	Kintamieji	Rodikliai	Klausimai
Sveikata	Fizinė gerovė	Fizinės sveikatos būklės gerovė	Mano fizinė sveikata yra gera
	Psichologinė gerovė	Psichinės/emocinės sveikatos būklės gerovė	Mano psichinė sveikata gera
		Emocinės būklės gerovė	Mano emocinė būklė yra gera.
Gerbūvis	Gyvenamoji aplinka	Lauko erdvė	Man patinka mūsų kiemas/terasa
		Kambarys	Man patinka mano kambarys.
		Bendrosios patalpos	Gerai ir patogiai jaučiuosi virtuvėlėje, poilsio vietose.
	Maitinimas	Sveikas maitinimas	Džiaugiuosi, kad rūpinamasi sveikesniu maitinimu.
		Škanus maistas	Maistas yra škanus.
Saugumas	Fizinis saugumas	Fizinės aplinkos pritaikymas	Mano kambarys yra saugus.
			Bendros įstaigos patalpos yra man pritaikytos.
			Įstaigos teritorijoje aš galiu saugiai judėti.
	Emocinis saugumas	Santykiai su kitais gyventojais	Geriau sutariu su kitais gyventojais
		Santykiai su darbuotojais	Darbuotojai geriau mane supranta
	Žmogaus teisės	Emocinis stabilumas	Jaučiuosi laimingesnis
		Teisių ir laisvių užtikrinimas	Galiu išsakyti savo nuomonę man rūpimais klausimais
Konfidencialumas		Žinau, kad darbuotojai neišplepės mano paslapčių.	
Socialiniai ryšiai	Socialinė sąveika	Dalyvavimas bendruomeninėse veiklose	Dažniau išvykstu už įstaigos ribų
		Dalyvavimas Kauno kartų namų bendruomenės veiklose	Turiu galimybę dalyvauti Kauno kartų namų organizuojamose veiklose
	Socialiniai santykiai	Santykiai su draugais	Susiradau naujų draugų
		Santykiai su šeima (kai yra šeimos nariai)	Dažniau bendrauju su savo šeimos nariais, artimaisiais
		Santykiai su Kauno kartų namuose dirbančiais asmenimis	Galiu dažniau pasikalbėti su personalu
Savirealizacija	Asmeninis tobulėjimas	Laisvalaikio praleidimas	Turiu galimybę leisti laisvalaikį, kaip noriu
		Užimtumo pasirinkimas	Aš patenkintas siūlomomis užimtumo veiklomis
	Dvasinis gyvenimas	Dvasinis palaikymas	Aš patenkinta/as galimybe praktikuoti tikėjimą arba dvasines vertybes

**KAUNO KARTŲ NAMŲ SENELIŲ GLOBOS PADALINIO GYVENTOJŲ PASITENKINIMO GYVENIMO KOKYBE
KLAUSIMYNAS**

Teiginys	Nesutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Sutinku
1. Mano fizine sveikata rūpinamasi tinkamai/pakankamai			
2. Mano psichine sveikata rūpinamasi tinkamai/pakankamai			
3. Mano emocinė būklė yra gera			
4. Man patinka mūsų kiemas/terasa			
5. Man patinka mano kambarys			
6. Gerai ir patogiai jaučiuosi virtuvėlėje, poilsio vietose			
7. Džiaugiuosi, kad rūpinamasi sveikesniu maitinimu			
8. Maistas yra skanus			
9. Mano kambarys yra saugus			
10. Bendros įstaigos patalpos yra man pritaikytos			
11. Įstaigos teritorijoje aš galiu saugiai judėti			
12. Esu patenkinta (-s) kaip sutariu su kitais gyventojais			
13. Darbuotojai geriau mane supranta			
14. Jaučiuosi laimingesnis			
15. Galiu išsakyti savo nuomonę man rūpimais klausimais			
16. Žinau, kad darbuotojai neišplepės mano paslapčių			
17. Dažniau išvykstu už įstaigos ribų			
18. Turiu galimybę dalyvauti Kauno kartų namų organizuojamose veiklose			
19. Susiradau naujų draugų			
20. Dažniau bendrauju su savo šeimos nariais/artimaisiais (<i>žymėkite, jei turite šeimos narių/artimųjų</i>)			

21. Galiu dažniau pasikalbėti su personalu			
22. Turiu galimybę leisti laisvalaikį, kaip noriu			
23. Aš patenkintas siūlomomis užimtumo veiklomis			
24. Aš patenkinta/-s galimybe praktikuoti tikėjimą arba dvasines vertybes			

Priedas Nr. 3

PARTNERYSTĖS NAUDOS VERTINIMAS KAUNO KARTŲ NAMUOSE

1. 20____ metų partnerių sąrašas:

Eil. Nr.	Partnerio pavadinimas

2. Partnerystės rezultatų įvertinimas

Eil. Nr.	Partneris	Gyvenimo kokybės sritis	Tikslas	Naudinga/ Nenaudinga
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				